

אלֵיכָה אֱלֹהִים. קול גְּשָׁמִים דְּבַתִּיב, (מהלים כט) קול יי' על הַמִּתִּים וּבְתִיב, (מלכים א יח) בַּי קול הַמּוֹן הַגְּשָׁם. קול תְּחִיתַת הַמִּתִּים דְּבַתִּיב, (ישעיה מ) קול קורא בְּמִדְבָּר. מַאי בְּעֵד הַכָּא קָלָא בְּמִדְבָּרָא.

אֲלֹא אמר רבי זרייקא אלין אונז קליא לאתערא מהי מידבר, ומפאנז דהוּא חדין לבל העולם. אמר רבי יוחנן הא תנן בשנוגנס אדם לאכבר נבנש בקளות. בשיקומו בתחיית המתים איינו דין שיקומו בקולי קולות. אמר רבי יעקב עתידה בת קול להיות מתרפוצצת בbatis קברות ואומרת (ישעיה כ"ז) הקיצו ורננו שוכני עפר, ועתידים לחיות בטל של אור גדול של מעלה בתיב, (ישעיה כ) בַי טל אורות טלה וארכץ רפאים תפיל. אכ"ר, (ע"ב מדרש הנעלם).

וַתִּתְגַּרְא שָׂרָה אֶת בֵּן הַגָּר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלַדְתָּ לְאַבְרָהָם מִצְחָק. אמר רבי חייא, מיום מא דאתיליד יצחק זהה ישמעאל בגיטה דאברהם, לא

לשון הקודש

איןם באים לעולם אלא בקளות. בשיקומו בתחיית המתים איינו חיה, שבתווב (בראשית כ) בעצב תלדי בנימ, ובתווב (שם כ) וישמע אליה אלוהים. קול גְּשָׁמִים, שבתווב (מהלים כט) קול ה' על המים, שבתווב (מלכים א יח) בַי קול המון הגשם. קול תחיית המתים, שבתווב (ישעיה כ) קול קורא במדבר. מה איריך באן קול בן יהי רצון. עדכאן מדרש הנעלם.

וַתִּתְגַּרְא שָׂרָה אֶת בֵּן הַגָּר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלַדְתָּ לְאַבְרָהָם מִצְחָק. אמר רבי חייא, אלו אותם קளות לעזרר מהי מידבר. ומפאנז שהוא חדין לבל העולם. אמר רבי יוחנן, הרי שנינו, בשנוגנס אדם לאכבר, נבנש

במדבר?

אָסְתַּלְק יִשְׁמַעָאֵל בְּשֶׁמֶא, בְּאַתָּר דְּדַחֲבָא שְׁרִיא
סֹסְפִּיתָא לֹא אִדְכָּר קְמִיה, וּבְגַ�ז כֵּה אַת בְּן הַגָּר
הַמְּצִירִת, גָּבָר דָּלָא יִתְחַזֵּי לְאִדְכָּרָא קְמִיה דִּיצְחָק.

אָמֵר רַבִּי יִצְחָק וַתֵּרָא שְׂרָה, בְּעִינָּךְ דְּקָלְנָא חַמָּאת
לִיה שְׂרָה, דָּלָא חַמָּאת לִיה בְּעִינָּךְ דָּאִיהוּ
בָּרָא דָאַבְּרָהָם, אַלְאָ דָאִיהוּ בָּרָא דַּהֲגָר הַמְּצִירִת,
וּבְגַ�ז כֵּה וַתֵּרָא שְׂרָה. דְּשְׂרָה חַמָּאת לִיה בְּעִינָּךְ דָּא
וְלֹא אַבְּרָהָם, דָאַילּוּ בָּאַבְּרָהָם לֹא בְּתִיב אַת בְּן הַגָּר
אַלְאָ אַת בֶּנוּ.

תֵּא חַי, לְבָטֵר מַה בְּתִיב וַיַּרְעַת הַדָּבָר מִאֵד בְּעִינִי
אַבְּרָהָם עַל אַזְדוֹת בֶּנוּ. וְלֹא בְּתִיב עַל אַזְדוֹת
בְּן הַגָּר הַמְּצִירִת. בְּגַ�ז כֵּה וַתֵּרָא שְׂרָה אַת בְּן הַגָּר
הַמְּצִירִת. וְלֹא חַמָּאת דָאִיהוּ בְּרִיה דָאַבְּרָהָם.

לשון הקודש

בָּמָקוֹם שְׁזַהַב שְׂרָה, לֹא נִזְכֵּר פְּסָלָת וְלֹא אַבְּרָהָם, שָׁאַלְוּ בָּאַבְּרָהָם לֹא בְּתוּב
לִפְנֵי, וְלֹבֵן אַת בְּן הַגָּר הַמְּצִירִת, אִיש
אַת בְּן הַגָּר, אַלְאָ אַת בֶּן.
בָּא רַאה אַחֲרָךְ מַה בְּתֻוב, וַיַּרְעַת
הַדָּבָר מִאֵד בְּעִינִי אַבְּרָהָם עַל אַזְדוֹת
בֶּנוּ. וְלֹא בְּתוּב עַל אַזְדוֹת בְּן הַגָּר
הַמְּצִירִת. מִשּׁוּם כֵּה וַתֵּרָא שְׂרָה אַת בְּן
הַגָּר הַמְּצִירִת, וְלֹא רַאתָה שְׁהָא בְּן
וַתֵּרָא שְׂרָה. שְׁרַאתָה שְׂרָה אַתָּה בְּעִין זֶה
אַבְּרָהָם.

רבי שמעון אמר האי קרא תושבחתא דשרה איהו, בגין דחמתה ליה דקא מצחיק לבוכבים ומזלות, אמרה, וዳי לאו ברא דא ברא דאברהם ל麻痹 עובדי דאברהם, אלא ברא דהגר המצרים איהו אהדר לחילקה דאמיה, בגין לכך ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת זאת בנה, כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עム יצחק.

ובci סלקא דעתך דקני לה שרה או לברה, ai הבי לא אידי קדשא בריך הוא עמה, דברתיב כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקהלת. אלא בגין דחמתה ליה בוכבים ומזלות ואמיה אולפה ליה גמומי דבוכבים ומזלות, בגין לכך אמרת שרה כי לא יירש בן האמה הזאת, אנא ידענא שלא ירידת לעלמיין חילקה דמיהימנותא, ולא יהא ליה עם ברי חילקה

לשון הקודש

רבי שמעון אמר, הפסוק זהה תשבחת לשרה הו. משום שראתה אותו מצחיק לבוכבים ומזלות, אמרה ודאוי שבן זה אינו בן של אברהם לעשות את מעשי אברהם, אלא בן הגר המצרים הוא, חור לחלק של אמו. לבן ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת זאת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת. אני יודעת שלא יירש לעלמיים את חלק האמנינה, ולא

לֹא בְּעַלְמָא דִין וְלֹא בְּעַלְמָא דָאָתֵי, וּבְגִינַן כֵּד אָודֵי
עַמָה קְדֻשָא בְּרִיךְ הוּא.

וּקְוִידָשָא בְּרִיךְ הוּא בַּעֲא לְאָפֶרְשָׁא בְּלַחְזֹדוֹי זְרַעָא
קְדִישָׁא כְּדָקָא יָאָזֵת, דְבָגִינַן כֵּד בְּרִיךְ
עַלְמָא דְהָא יִשְׂרָאֵל סְלִיק בְּרַעֲוַתָא דְקָדָשָׁא בְּרִיךְ
הָוּא עַד לֹא יִבְרִי עַלְמָא, וּבְגִינַן כֵּד נְפָק אָבָרָהָם
לְעַלְמָא וּעַלְמָא מְתָקִים בְּגִינֵיה, וּאָבָרָהָם וַיַּצְחַק (לא)
קִיְימָיו וְלֹא אָתִיְישָׁבוּ בְּדוֹכְתִּיהוּ עַד דְנְפָק יַעֲקֹב
לְעַלְמָא.

בֵּין דְנְפָק יַעֲקֹב לְעַלְמָא אֲתָקִים אָבָרָהָם וַיַּצְחַק
וְאֲתָקִים בֶּל עַלְמָא, וּמִתְפָּנוּ נְפָק עַמָּא קְדִישָׁא
לְעַלְמָא, וְאֲתָקִים כֵּלָא כְּגֹזֶנָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יָאָזֵת,
וּבְגִינַן כֵּד אָמֵר לֵיה קְדֻשָא בְּרִיךְ הוּא, בֶּל אָשֵר
תֹאמֶר אֶלְיךָ שְׂרָה שָׁמַע בְּקוֹלָה כִּי בַּיַּצְחָק יִקְרָא לְךָ

לשון הקודש

יְהִי לוּ עִם בְּנֵי חֶלְקָה לֹא בְעוֹלָם הַזֶּה וְהַעוֹלָם הַזֶּה וְאָבָרָהָם
וְלֹא בְעוֹלָם הַבָּא. וְלֹכֶן הַזֶּה עַמָּה וַיַּצְחַק (לא) עַמְדוּ וְלֹא הַתִּישְׁבוּ בָמָקוּם
עַד שִׁיצְיאָה יַעֲקֹב לְעוֹלָם.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁיצְיאָה יַעֲקֹב לְעוֹלָם, הַתָּקִים
וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַפְּרִיד
לְבָהָיו אֶת הַזָּעַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ אָנוֹ, שָׁמָשׁוּם
כֵּד בְּרָא אֶת הַעוֹלָם, שָׁהָרִי יִשְׂרָאֵל עַלְהָה
בְּרַצְוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שְׁלָא גְּבָרָא
הַעוֹלָם, וְלֹכֶן יֵצֵא אָבָרָהָם לְעוֹלָם

זֶרַע, וְלֹא בִּישָׁמָעָל. מֵה כְּתִיב לִבְתָּר וַתָּלֶךְ וַתָּתַע
בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ שְׁבֻעָה.

(המשך מההשומות סימן יט)

**וַיִּשְׁבַּם אֶבְרָהָם בְּבָקָר וּכְוֹ' רַבִּי בָּרוֹקָא אָמַר, מַהוּ
שֵׁם עַל שְׁבָמָה אֶלְאֶ שְׁחוּחִירָה עַל עַזְלָל
הָאֲמֹנוֹנָה וְלֹעֲמֹד בָּמָה שְׁחִיתָה בְּתִחְיָה בְּתִיב הָכָא
שֵׁם עַל שְׁבָמָה וּכְתִיב הָתָם (שמות ט"ו) שֵׁם שֵׁם לוּ חַק
וּמְשֻׁפֶּט. מַה לְהַלֵּן עַל הַשְּׁבִינָה, אַוְף הָכָא עַל
הַשְּׁבִינָה. מַה עֲשָׂתָה בֵּין שְׁרָאָתָה עַצְמָה יוֹצָאת
מִרְשׁוֹתוֹ שֶׁל אֶבְרָהָם חֹרֶה לְקַלְקַולָה דְכִתִיב וַתָּלֶךְ
וַתָּתַע מַהוּ וַתָּתַע שְׁתַעַתָּה אַחֲר עֲבוֹדָה זָרָה וְגַלְילִי
בֵּית אָבִיה בְּתִיב הָכָא וַתָּתַע וּכְתִיב הָתָם (ירמיה י') הַבָּל**

הַמָּה מְעַשָּׂה תְּעַתּוּעִים: (עד כאן מההשומות)

בְּתִיב הָכָא וַתָּלֶךְ וּכְתִיב הָתָם (ירמיה י') הַבָּל הַמָּה

לשון הקודש

שָׁמַע בְּקָלָה בַּי בִּיאַתָּק יָקָרָא לְךָ זֶרַע, הַשְּׁבִינָה, אָפְכָאן עַל הַשְּׁבִינָה, מַה
עֲשָׂתָה? בֵּין שְׁרָאָתָה עַצְמָה יוֹצָאת
מִרְשׁוֹתוֹ שֶׁל אֶבְרָהָם, חֹרֶה לְקַלְקַולָה,
שְׁבָתָוב (בראשית כא) וַתָּלֶךְ וַתָּתַע. מַה זה
וַתָּתַע? שְׁתַעַתָּה אַחֲר עֲבוֹדָה זָרָה
וְגַלְילִי בֵּית אָבִיה. בְּתִיב בָּאָן וַתָּתַע,
וּכְתִוב שֵׁם (ירמיה י') הַבָּל הַמָּה מְעַשָּׂה
תְּעַתּוּעִים: ע"ב מההשומות.

בְּתִיב בָּאָן וַתָּלֶךְ, וּכְתִוב שֵׁם (ירמיה י')
הַבָּל הַמָּה מְעַשָּׂה תְּעַתּוּעִים. וְהַקְדוֹשָׁ

וַיִּשְׁבַּם אֶבְרָהָם בְּבָקָר וְגּוֹמֵר (בראשית כא).
רַבִּי בָּרוֹקָא אָמַר, מַה זה שֵׁם עַל
שְׁבָמָה? אֶלְאֶ שְׁחוּחִירָה עַל עַל הָאֲמוֹנוֹנָה
וְלֹעֲמֹד בָּמָה שְׁחִיתָה בְּתִחְיָה. בְּתִוב בָּאָן
שֵׁם עַל שְׁבָמָה, וּכְתִוב שֵׁם (שמות ט) שֵׁם
שֵׁם לוּ חַק וּמְשֻׁפֶּט. מַה לְהַלֵּן עַל

(המשך מההשומות סימן יט)

מְעֵשָׂה תַּעֲתֹועִים. וְקָדְשָׁא בָּרוּךְ הוּא בְּגִינִיה דָאָבָרָה
לֹא שְׁבִיק. לְה וְלִבְרָה.

תָא חַזִי, בקדמיה כד אָזֶלֶת מִקְפָּה דְשָׂרָה מַה
בְּתִיב בַּי שָׁמַע יְיָ אֶל עֲנֵיָה. וְהַשְׁתָּא דְטַעַת
בָּתָר פּוֹכְבִים וּמְזֻלּוֹת אָף עַל גַּב דְכַתִּיב וְתַשָּׁא אָת
קְזֻלָּה וְתַבְדֵךְ. מַה בְּתִיב בַּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל
הַגָּעָר. וְלֹא בְּתִיב בַּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹלךְ.

בָּאָשָׁר הוּא שֵׁם. הָא אַוְקְמוֹתָה דָלָאו בָר עֲזַנְשָׁא
הַזָּא לְגַבְיוּ בַי דִינָא דְלַעַילָא, דְהָא בַי דִינָא
דְלַתְתָּא עֲנֵשִׁין מִתְלִיסָר שְׁנֵין וְלַעַילָא, וּבַי דִינָא
דְלַעַילָא מַעֲשָׂרִים שְׁנֵין וְלַחֲלָא. וְאָף עַל גַּב דְחַיִיבָא
הַזָּה, לָאו בָר עֲזַנְשָׁא אֵיתָה. וְהָא אַוְקְמוֹתָה, וְדָא הוּא
דְכַתִּיב בָּאָשָׁר הוּא שֵׁם.

אָמַר רַבִּי אַלְעֹזֶר אֵי הַכִּי מָאן דְאָסְתָלָק מַעַלְמָא

לשון הקודש

ברוך הוא בגָּלָל אָבָרָהָם לֹא עֲזַב אָוֹתָה
עֲנֵשׁ הוּא אַצְלָל בֵּית הַדִּין שְׁלָמָעָלה,
שְׁחַרְיוּ בֵּית הַדִּין שְׁלָמָה מְעַנְנִישִׁים
מִשְׁלָשֶׁן עֲשִׂירָה שְׁנָה וּמְעָלה, וּבֵית שְׁלָל
שְׁלָלָה מַעֲלָה מַעֲשָׂרִים שְׁנָה וּמְעָלה, וְאָף
עַל גַּב שְׁחִיה רְשָׁעָה, אִינוּ בָנָעֵשׁ. וְהַרְיִ
פְּרִשְׁוֹתָה, וְזֹה שְׁבָתוֹב בָּאָשָׁר הוּא שֵׁם.
אָמַר רַבִּי אַלְעֹזֶר, אָם קָה, מַי שְׁמַסְתָּלָק
מַהְעוֹלָם בְּפִרְמָם הַגִּיעוּ יִמְיוֹ לְעִשְׂרִים
קוֹלךְ.

עד לא מטוין יומוי לעשرين שניין, מאן אתר אתענש, בגין דהא מתיליסר שניין ויתתטא לאו בר עונשא אידהו אלא בחתאווי דאבוי. אבל מתיליסר שניין ולעילא מהו, אמר ליה קדשא בריך הוא חס עלייה דליימות זפאי (ולא לימות חייב) זיהיב ליה אגר טב בההוא עלמא, ולא לימות חייב דיתענש בההוא עלמא ואוקמזה.

אמר ליה אי חייבא הוא ולא מטוין יומוי (דף קויט ע"א) לעשرين שניין מהו כיון דאסטלך מעולם באמי הוא עונשיה. אמר ליה בדא אתקים (משלוי יג') ויש נספה בלא משפט. דבר עונשא נחית לעלם איהו (דינא) ערע בלא בוניה לעילא ותטא בההוא מחייב לאו זשגו עלייה מלעלא.

עליה כתיב, (משלוי ה') עוננותיו ילבנו את הרשות. **את לאסגאה מאן דלא מטוין יומוי**

לשון הקודש

שנה, מאיזה מקום נגענש, משום שהרין אמר לו, אם אין חיב ולא הגיעו ימי שלוש עשרה שנים ומטה אין בר ענים אלא בחתאי אבוי, אבל ושלש עשרה ומעליה מהו? אמר לו, הקדוש ברוך הוא חס עליו שימות זפאי ולא ימות חיב, וננתן לו שבר טוב בעולם ההוא, ולא ימות חיב שייענש באותו עולם, ובארוחה.